

Körkarlen

Körkarlen

drama i fem scener efter Selma Lagerlöf

av Christian Lanciai (2007)

Personerna:

Syster Edit
hennes moder
Sjuksyster Maria
Kapten Andersson i Frälsningsarmén
Fru Holm
David Holm
Två fyllegubbar
Georges
Daniel Holm
en läkare

Scenen föreställer fattiga arbetarkvarter i början av 1900-talet.

Tillägnas Johanneskyrkan och dess verksamhet i Göteborg.

Copyright © Christian Lanciai 2007

Körkarlen

Scen 1. Det inre av ett fattighus.
Syster Edit ligger för döden.

Edit Varför kommer han inte? Jag har bett att han skulle komma för länge sen.
Sjuksyster (vid hennes sida) Vi har skickat bud på honom, syster. Ta det lugnt. Han kommer nog.

Edit Det är nyårsafton, och jag skall till att dö. Men jag vet att han är i ännu större fara än jag. Jag måste rädda hans själ.

Sjuksyster Ni är för god, syster Edit. Han var aldrig värd er omtanke. Han bara söp och slog sin hustru.

Edit Ju mera förlorad en själ är, desto viktigare är det att aldrig uppge honom som förlorad.

Sjuksyster Försök ta det lugnt. Drick litet vatten.

Edit Jag blir bara törstigare ju mer jag dricker.

Sjuksyster Det är febern. Se, här är er moder. Hon skall trösta er.

(Modern kommer in.)

Modern Hur är det med min dotter?

Sjuksyster Hon har aldrig varit vackrare. Se själv.

Modern (sätter sig hos dottern, tar hennes hand i sin) Ack, min dotter, snart är dina sorger över.

Edit Jag borde arbeta.

Modern Nej, min ljuvaste flicka, du har arbetat för mycket i hela ditt liv.

Edit Men de behöver mig fortfarande.
Modern Du kan inte gå ut nu.
Edit Men jag vill!
Modern Du ville alltför mycket gott, men de onda trampade bara ner dina blommor.
Edit Även om man kastar pärlor för svin, och svinen bökar ner dem i gyttjan, så förblir de ändå pärlor som skall glänsa även i gyttjan.
Modern Försök få svinen att fatta det. Det har aldrig lyckats. (*till sjuksystemen*) Hur långt har hon kvar?
Sjuksystemen Vi har förgäves försökt få henne att lugna ner sig. Hon spänner sin sträng ständigt allt hårdare, och den måste brista när som helst.
Modern Hon ger sig inte. Hon gav sig aldrig. Döden kommer aldrig att kunna besegra ett så tappert liv.
Sjuksystemen Ja, det menar vi alla. (*Frälsningskaptenen kommer.*) Här kommer kaptenen.
Edit (ser honom genast) Fick ni tag på honom?
Kaptenen David Holm är ute, men vi fick tag på hans hustru. Hon är på väg hit.
Edit Ack, det är David Holm som är i fara!
Modern Vem är denna David Holm?
Kaptenen En av de elända, som syster Edit särskilt försökt rädda.
Modern Ett av dessa hopplösa fyllon?
Kaptenen Den värsta.
(*Fru Holm visar sig i öppningen, helt förstörd och nästan apatisk.*)
Edit (ser henne genast) Fru Holm! Stackars fru Holm!
Fru Holm Vad vill ni mig? Har jag inte lidit tillräckligt?
Kaptenen Tack för att ni kom, fru Holm. Syster Edit ville till varje pris träffa er innan det var för sent.
Fru Holm Det är alltid för sent.
Edit Var är er man?
Fru Holm Var är mina barn? Ingen är hemma. Det är lika bra, för jag har inget hem. Det hem jag hade togs ifrån mig av djävulen, som bara kom hem för att slå mig.
Kaptenen (till modern, menande) Hon talar om sin man.
Modern (tillbaka) Hon är ju helt förstörd. Kan vi göra något för henne?
Edit Mor, det är vår skyldighet att rädda David Holm, ty det är enda sättet att rädda familjen.
Sjuksystemen Ni vill så väl, syster Edit, men ni har förbrukat er själva i er välvilja.
Edit Ni måste hitta honom åt mig. Fru Holm, kom hit till min sida. Låt mig få ta er hand. Jag kan ännu rädda er.
Fru Holm (skrattar till torrt och hårt) Ni hånar mig.
Edit Nej, fru Holm. Även om ni har förlorat all er tro har jag inte förlorat den, och ni borde åtminstone ha hoppet kvar.
Fru Holm Det har min man piskat ur min kropp för länge sedan. Det finns ingenting kvar.
Edit (till de övriga) Förstår ni inte att vi måste hitta honom? Den död som förestår mig är ingenting mot det förfärliga som väntar honom!
Kaptenen Vi ska fortsätta söka honom, syster Edit.
Edit Ni måste! Ni måste hitta honom!
Sjuksystemen Sov nu, syster Edit. Annars får vi ge er något lugnande.
Edit Jag behöver inget lugnande. Jag behöver leva!
Fru Holm Och jag behöver dö.
Edit Nej, ingen skall dö, ty jag skall rädda David Holm.
Fru Holm Ni yrar. Ni är inte klok. Det är orättvist att ni skall dö och inte David Holm.
Sjuksystemen (till kaptenen) Det är bäst ni tar ut henne härifrån. Syster Edit får inte bli upprörd.

Edit Tvärtom! Låt mig bli upprörd! Låt mig oroa mig över människorna! Låt mig gråta blod för David Holm och alla andra förlorade själar! Endast så kan de bli räddade!

Sjuksystemern Sov nu, syster. Jag skall ge er något lugnande. (*ger henne en spruta*)

Kaptenen Ni hjälper väl henne inte att dö?

Sjuksystemern Nej, jag hjälper henne att sova.

Fru Holm Den som ändå finge sova.

Kaptenen Det är bäst jag går ut och fortsätter söka. Har vi tur kan vi hitta honom medan syster Edit ännu är kvar bland oss. (*går ut*)

Fru Holm Har vi tur är han död när ni hittar honom, så att jag och syster Edit kanske kan fortsätta leva.

Sjuksystemern Låt oss nu vaka i lugn och ro, fru Holm, tills syster Edit vaknar igen eller kapten Andersson kommer tillbaka.

Fru Holm Vad som helst är bättre än att han kom tillbaka med David Holm.

Sjuksystemern Ni är inte särskilt kristlig.

Fru Holm Vem kan vara det, som är gift med David Holm?

Sjuksystemern Låt oss nu tysta vaka och bedja, fru Holm, ty det är det bästa vi kan göra.

Fru Holm Jag skall bedja i tystnad, syster, för min mans äntliga undergång.

Sjuksystemern Bed i tystnad, fru Holm, och endast era goda böner skall bli bönhörda.

Fru Holm Jag har ingen bättre bön än om döden.

Sjuksystemern Då skall jag bedja för er.

Modern Ack, min dotter, jag skulle nästan önska att du slapp vakna mer ur din ljuvliga sömn, ty denna jämmerdal var ingenting för din goda själ.

Sjuksystemern En god själ kan räcka för att rädda hela världen.

Modern I synnerhet en sådan själ som min dotters, men världen lyckades nästan döda den.

Sjuksystemern Nej, min fru, ingenting kan döda någon själ, ty allt liv är bara själ, och själen är det liv som aldrig kan dö och som uppehåller allt liv.

Modern Ja, det trodde också min dotter, men se på henne nu. Hon har blivit bara själ, men det har konsumerat hennes kropp.

Sjuksystemern Inte ännu.

Modern Ja, vi får se, men det ser illa ut.

Scen 2. Begravningsplatsen.
Två fyllegubbar och David Holm.

Gubbe 1 Varför sitter vi egentligen ute på kyrkogården och super, när vi borde sitta på krogen?

Gubbe 2 Fråga David Holm, som tog oss hit.

David Därför, era fåntrattar, att här får vi sitta i fred och supa hur mycket vi vill utan att någon stör oss, utan att någon fruga kommer och drar i oss, utan att någon vill frälsa oss och utan att någon börjar slåss. Vi ska ju för fan ha trevligt på nyårsafton!

Gubbe 1 Men är det inte lite väl dragigt och kallt här?

David Det är ju därför vi har spriten, gosse! Den ska hålla oss varma ända till nästa år!

Gubbe 2 Ändå är det lite väl utmanande att ha supkalas på kyrkogården.

David Är du vidskeplig?

Gubbe 1 Ingen av oss är vidskeplig, men vem har inte lätt för att se spöken på kyrkogården?

David Ser ni spöken, så är det bara delirium, och då är det bara hälsosamt, och då vet ni att det bara är inbillning.

Gubbe 2 Det är bäst att vi dricker bort spökena då, så de lämnar oss i fred. Skål, pojkar. *(höjer sin flaska något tveksamt)*

Gubbe 1 Här är väl ingen rädd för några döda spöken. *(dricker)*

David Det är lika bra jag drar den värsta spökhistoria jag vet, så vet ni att ni inte har något att vara rädda för.

Gubbe 2 Vem är rädd? Inte jag, så länge jag har spriten. *(dricker)*

David Jag menar det. Jag hade en gammal kollega, faktiskt den som lärde mig dricka en gång i tiden, som berättade för mig, att döden hade hantlangare i sin tjänst, som hjälpte honom håva in skörden.

Gubbe 1 Vilken skörd? Potatisen att bränna sprit med?

David Gör dig inte dummare än du är. Jag menar förstås själaskörden, när döden kommer och harvar sina döda. Han skördar inte alla sina själar själv, utan att de värsta och sämsta lämnar han åt sin körkarl att hämta.

Gubbe 2 Vilka är då de värsta och sämsta?

David Värstingarna, naturligtvis! Fyllisarna, alakisarna, luffarna, löskekarlarna, de hemlösa och fredlösa, de utstötta och utbrända, alla de som samhället inte vill ha. Döden är bara ute efter ordentliga samhällstjänare som fått en värdig begravning, men sämre folk lämnar han åt en usel körkarl att inhämta, som kör omkring i en gnisslande skrinna som knappt håller samman, där hästen är tandlös och stapplande, och där hjulen knappt går runt. Den går så långsamt, så man hör den i god tid innan den hinner fram för att hämta en, men när man väl hör den på avstånd är det signalen till att man har en usel död att vänta.

Gubbe 1 Det är väl bara en fyllefantasi. Har du sett den här körkarlen?

David Nej, men saken är den, att hans ämbetsår är bara ett år. När året tar slut blir han tjänstledig och blir avlöst av den siste hopplöse syndaren som dör under året. Och det märkliga är, att min kompis avled just strax före tolvslaget på nyårsafton förra året.

Gubbe 2 Drack han ihjäl sig?

David Med besked, men det var inte enda dödsanledningen.

Gubbe 1 Fan, du ger oss kalla kårar utmed ryggraden. Jag tror inte jag skulle vilja höra någon gnisslande kärra här i kväll.

Gubbe 2 Var inte vidskeplig. Det är ju bara en fyllesaga, vanligt fyllesnack, producerat av en vanlig alkis.

David Men min vän var en lärd person, han hade studerat vid universitetet och kommit långt, om han inte börjat dricka genom en olycklig förälskelse och motgångar i karriären.

Gubbe 1 Vad slutade han som då?

David Ni kände honom. Det var Georges.

Gubbe 2 Georges! Är han död?

David Sedan ett år.

Gubbe 2 Men hur i all sin dar dog han?

David Han frös ihjäl i en snödriva efter att ha suttit med mig på krogen hela kvällen.

Gubbe 1 Jag minns den gode Georges. Han hade många historier att berätta. God var han som människa, hur dåligt ölsinne han än hade. Han tålde inte alkohol till slut. Och ändå söp du honom full!

Gubbe 2 Visste du om att han inte tålde sprit mera?

David Han hade varit på torken för länge. Han formligen bad mig om ett supkalas.

Gubbe 1 Du dödade honom!

David Nej, han söp ner sig själv helt på eget ansvar.

Gubbe 2 Du borde ha skonat honom!

David Han skonade inte sig själv.

Gubbe 1 Det var ditt fel!

David Håll er i skinnet, gubbar! Alla dricker vi på egen risk!

Gubbe 2 Du visste att han inte tålde det, och ändå bjöd du honom på sprit!

David Han bad om det!

Gubbe 1 Din jävla mördare! (*flyger på honom. Tumult. De slåss alla tre som fyllon slåss, så att de tar mest skada själva i sin klumpighet.*)

David Sakta i backarna, gubbar! Det var ju inte illa menat!

Gubbe 2 Jo, det var illa menat! (*stöter till David så att denne ramlar och slår huvudet i en gravsten och blöder ymnigt. Gubbarna ser med fasa på det flödande blodet. Så slår ett tornur tolv slag.*)

Gubbe 1 (*paralyserad av fasa*) Det nya året!

Gubbe 2 (*likaledes*) Tolvslaget!

Gubbe 1 Du har slagit ihjäl honom!

Gubbe 2 Nej, det var du!

Gubbe 1 Han rör inte på sig! Han är död!

Gubbe 2 Kom, kompis! Vi har aldrig varit här!

Gubbe 1 Nej, det har vi då verkligen inte! (*Gubbarna flyr i panik, fulla och ramlar men lyckas försvinna.*)

(*David ligger orörlig kvar. Så hörs ett spökligt gnisslande långsamt nalkas. Gradvis blir den eländiga vagnen synlig.*)

David (*reser på huvudet*) Hur länge har jag legat här? Var är gubbarna? Jag är stelfrusen men fryser inte. Men vem kommer där? Det där gnisslet.... Säg inte att jag fått delirium på allvar. Jo, jag är avsomnad och ligger och drömmer skräckdrömmar på kyrkogården. Det är bara min fantasi som skenar iväg med mig. Jag är bara full och hallucinerar. Det här kan ju inte vara sant.

Georges (*har kommit fram och stiger ut ur källan, fäller ner sin kapuschong och visar sitt härjade gamla ansikte.*) Jaså, det är du, David. Jag fruktade någonting sådant. Av alla tänkbara kandidater till min efterträdare har jag hela året bett om att det bara inte skulle bli du.

David Georges! Säg att jag drömmer! Säg att jag fått delirium! Det här kan inte vara sant!

Georges Försök inbilla dig det om du kan. Du vet mycket väl att allt vad du upplever här och nu inte kan vara något annat än sanningen. Jag har kommit för att hämta dig, David, och installera dig på dödens källa som min efterträdare, ett heltidsjobb natt och dag under ett helt år och världens tristaste uppgift, ty ditt enda jobb blir att skörda lik och enbart lik av den mest förtappade sorten.

David Georges, din gamla skojare, du bara ljuger full av fyllesnack som vanligt.

Georges David, din oförbätterlige odåga, tror du inte jag vet vem du är och allt om dig. Det är bara ditt öde som nått ifatt dig till slut. Du har misshandlat din hustru så länge du varit gift med henne, du har undanhållit din familj alla pengar du fått från Frälsningsarmén och andra barmhärtighetsinrättningar, du har alltid bara supit upp allt som din familj borde ha fått, därför har dina barn ständigt varit sjuka, och din hustru orkar inte mer. Hon orkar inte mer bli bestulen och misshandlad av dig, och nu ligger du här död och skall få äran att överta världens hemskaste straffarbete. Och det värsta av allt, David, är, att det är bara rättvist.

David Georges, säg att du ljuger! Säg att du bara drar dina gamla vanliga skrönor! Säg att jag inte är död utan bara ligger här och skrotar i fyllan som vanligt! Jag är inte redo att dö!

Georges Det är ingen av oss någonsin när vi dör. Det är därför vi dör, för att vi inte är redo för det utan klamrar oss fast vid ett liv som vi ändå gjort allt för att fuska bort.

David Jag bara drömmer. Jag vet det. Jag är kanske medvetslös, men död är jag inte, för då skulle jag inte vara så levande som jag är.

Georges Det är ingen skillnad, David. Du slipper inte livet hur du än gör och hur ordentligt du än dör. Du bara transformeras in i en annan dimension, varifrån du

måste se livet i dess rätta mest skräckinjagande perspektiv: från dödens, från andens, från tidlöshetens, där allting i sin rena andliga dräkt framstår befriat från alla lögner och där därför sanningen framstår som desto mera fruktansvärd.

David Jag vill inte komma med dig, Georges. Jag vägrar finna mig i det.

Georges Du måste. Det är livets ohyggliga lag efter döden.

David Jag kommer att göra motstånd så länge jag lever.

Georges Det är just det som är problemet, David, som du till varje pris inte vill fatta, att du inte längre lever utan är död, varför du inte kan göra något motstånd vare sig mot döden eller det liv som döden innebär.

David Din dystra nuna är ett värre ont än hela världens församlade ondskas. Jag ville bara vara lycklig och glad. Var det fel? Är då din dysterhet det enda evigheten har att bjuda på? Då dog jag hellre på allvar.

Georges Det är det du inte kan göra. Det är det som är allt missbrukat livs förfärligaste straffdom: du måste leva vidare med allt det onda du gjort. Du slipper det aldrig. Din enda chans är att acceptera ditt pensum som körkarl. Därigenom kanske du kan lära dig något om livet.

David Hur kan jag det när jag är död?

Georges Fattar du inte? Du är inte död. Du kan inte dö. Du slipper aldrig din själ. Den behåller dig vid liv fastän du är död, och du måste leva med den, hantera den och fortsätta lära av den, ty den är ditt eviga öde.

David Ett öde värre än döden. Det är som ett rus som jag inte ens kan sova bort, och denna mardröm är som en verklighet som hindrar mig från att sova. Säg att det inte är sant.

Georges Det är sant.

David Jag vägrar samarbeta, Georges. Detta ingick inte i det avtal jag slöt med livet. Mitt levnadsvillkor var att få leva tills jag dog, inte längre.

Georges Ditt levnadsvillkor slöts innan du föddes, och du visste mycket väl innan du föddes vad det innebar. Du visste att det bara var ett inträde från andens dimension till köttets, och du visste vilket ansvar närvaron i den köttliga dimensionen skulle innebära, men du glömde det så snart du fann flaskan, utsvävningen och ruset och blev en livsmissbrukare på livstid. Och du trodde att du skulle kunna komma undan med det med att dö. Tyvärr måste livet efter döden alltid bereda den värsta besvikelsen på livet.

David Hur kan livet vara så grymt?

Georges Det är inte grymhet. Det är rättvisa. Det är livets och ödets lag, som ingen kommer ifrån. Du kommer inte undan din luttrande trältjänst, David. Kom med nu.

David Jag vägrar! Du bluffar! Jag bara drömmer! Du är en lögn och en hallucination! Jag lever fortfarande! Jag sover bara ruset av mig på kyrkogården! Imorgon går jag hem igen!

Georges Och slår din hustru för att du har baksmälla? Och skickar ut dina svältfödda barn att gå ut och tigga? Och hämtar dig efter nyårsfyllan bara för att sedan få kunna sätta i gång och dricka igen? Livet släpper dig inte tillbaka till ett sådant liv igen, David, nu när du har kommit över till andra sidan. Efter livet kommer räkningarna, och du måste betala av dem med den evighetskredit du lyckats bärga. Varsågod och sätt i gång. Ta plats i kärran.

David Jag vägrar! Jag vägrar acceptera dig som en verklig uppenbarelse!

Georges Skyll dig själv då. (tar som den större och starkare resolut hand om honom, bakbinder honom och slänger honom upp i kärran.) Det blir inte roligare för att du tredsas. Så länge du vägrar samarbeta måste jag fortsätta göra denna slavtjänst fastän jag tjänat ut min tid, och som sådan blir jag inte nådig mot den som gjort sig ansvarig för situationen.

David Georges! Georges! Det får inte vara sant! Säg att det inte är sant! Säg att jag inte är död! Säg att jag ännu lever!
Georges Du lever förvisso, men bara som osalig ande, och det kommer du att förbli så länge du genom egen försorg förblir fast i min vagn. (*stiger upp på kuskbocken igen.*)
David Georges, skona mig! Väck mig!
Georges Du är vaken, David, och du lever, till din egen eviga olycka.
(*färdas ut med vagnen.*)

Scen 3. Fattighuset.

Sjuksyster Maria sitter vid bordet och är ledsen när kapten Andersson kommer in.

Kaptenen Jag har sökt överallt. Han finns ingenstans.
Syster Det är lögn. Han måste finnas någonstans.
Kaptenen Jag har inte funnit honom.
Syster Ni har inte sökt tillräckligt noga.
Kaptenen Och vad skall en sådan bringas till syster Edit för? Ingen har förstört hennes liv och hälsa mer än han.
Syster Kanske just därför. Men hon vill det själv, och det är tillräcklig anledning. Det är kanske hennes livs sista vilja.
(*Georges kommer omärkligt in med David i släptåg.*)
David Varför har du fört mig hit?
Georges Tyst. Du får se. Lyssna och följ med.
Kaptenen Så elak som han varit mot henne skulle hans blotta uppenbarelse vara nog för att ta livet av henne.
Syster Det är en högre mening med allt. Vi har ingen rätt att trotsa den, och hon vill det.
Kaptenen Han är inte hemma. Han är inte på krogen. Han kan vara i vilket dike som helst.
Syster Sök i dikena då.
Kaptenen Han bara hånade henne och det hänsynslöst.
Syster Han var hennes första syndare som gäst. Det glömmar hon aldrig, och hon kan aldrig förlåta sig att hon aldrig lyckades frälsa honom.
David Vem pratar de om?
Georges Den som vi skall hämta.
David Är det därför vi är här? För att bärga en död?
Georges Det blir du som får bärga henne, ty det är du som tagit livet av henne.
David Det här är ju hos den odrägliga Frälsningsarmén. Jag hade aldrig något här att göra. Det var inte mitt fel att den där jolmiga syster Edit blev kär i mig.
Georges Hon visste inte då att du var gift.
David Hon blev bara åbakigare när hon fick veta det.
Georges Tyst. Följ med. Hon är inte död ännu.
David Stör vi inte?
Georges De kan inte märka oss. Möjligen kunde den döende se oss just för att hon är döende, men vi går inte in till henne.
David Ett annat av dina praktiska skämt. Du får mig aldrig vart du vill, Georges. Jag lyder aldrig någon annan än mig själv.
Georges Tyst.
Syster Om han ligger i något dike kan han vara illa däran och frysa ihjäl. Det är ju nyårsafton.
Kaptenen Nej, det är nyårsnatten. Midnatt har passerat.
Syster Ännu värre. Gå ut och fortsätt söka, kapten.
Edit (från bakom ett förhänge, ropar hjärtskärande) Har ni hittat honom?

Syster (svarar tillbaka med högre röst) Inte ännu.

Edit Ni måste hitta honom! Ännu kan jag rädda honom!

Syster Det är aldrig för sent.

Fru Holm (drar bryskt förhänget åt sidan och blottar sängen med patienten och hennes moder) Det är alltid för sent.

David (ryggar tillbaka) Märta! Vad gör du här! Vem har gett dig lov att gå till Frälsningsarmén?

Georges Hon hör dig inte. Du är död.

Syster Inte så länge syster Edit lever. Tron utträttar alltid under.

Märta Inte med en alkoholist. Ingen kan rädda hans själ förrän han är död och fri från kroppen.

Syster Er man är inte död, fru Holm.

Märta Nej, tyvärr.

Syster Ni står vid en döendes sjukläger. Visa litet respekt och var inte lika hädisk som er man.

Märta Jag känner honom. Han vore bättre som död.

Edit Märta känner honom inte. Jag känner honom, ty jag känner hans själ och vet att den är god.

Märta Ni är alla hopplöst förblindade av er naiva godtrogenhet, arma frälsningssoldater. Ni vet ingenting om livet. Det enda min man duger till är att dricka ihjäl sig, och tills han gör det duger han bara till att misshandla ihjäl mig.

Edit (till kaptenen och syster) Hon har lidit mycket. Ha överseende med hennes lidande.

Modern Edit, försök sova igen. Vi väcker dig om David Holm kommer till rätta.

Märta Han kommer aldrig till rätta.

David Vad är din avsikt med att ha fört mig hit?

Georges Jag ville att du skulle se syster Edit dö.

David Hon är lika litet död som jag.

Georges Snart kommer hon över till oss, och det blir du som får lägga henne i vagnen.

David Aldrig.

Georges Jo, David, ingen kommer undan sitt öde och allra minst du. Som hennes mördare får du ta hand om henne.

David Du kan aldrig få mig till det.

Edit Han måste komma till rätta! Jag vill det! Hämta honom, kapten Andersson!

Syster Gör ett nytt försök, kapten. Han måste finnas i närheten.

Märta Försök på kyrkogården. Han har kanske grävt ner sig.

Kaptenen Jag ska göra en ny runda. Har vi tur lever hon ännu när jag kommer tillbaka med honom. *(går)*

David Hon får inte dö, Georges. Hon får inte se mig i all min själs nakenhet efter döden.

Georges Du kommer inte undan, David. När hon är död är hon fri, och då kan ingenting döljas för henne mera.

Modern Försök att sova, hjärtat. Vill du ha en ny injektion?

Edit Nej, jag vill leva! Den här tiden gjorde jag alltid min runda i slummen. Det var så jag träffade David Holm. Han var min första klient, och jag gjorde allt för honom, men han var den enda vars själ jag aldrig lyckades frälsa.

David Tacka fan för det.

Edit Men jag har aldrig gett upp och tänker besegra hans onda genius till slut! Ännu har jag krafter kvar!

Modern Men de avtar för varje ögonblick, och du får inte anstränga dig.

Edit Vem kan hindra mig från att leva så länge jag lever?

David Där ser du. Hon klarar sig nog.

Georges Du vet ingenting om döden, David, ty du har aldrig accepterat dess verklighet. Därför är du död, för att du aldrig kunde tro på den andra sidan. Men här är du nu, och ändå vägrar du acceptera den.

David Tacka fan för det.

Syster (till modern) Dra för förhänget, fru Johansson, och låt Edit få sova.

Märta Ja, låt henne få frid för David Holm.

Modern Det får hon aldrig.

Syster Försök dämpa er, så att hon får sova. Jag tror inte kapten Andersson vågar komma tillbaka utan David Holm.

Märta Låt honom komma hit med honom, så att han får se vem han har mördat.

Syster Sansa er, fru Holm. Visa någon respekt.

Märta Aldrig för livet så länge min man lever, aldrig för honom ens när han är död.

Modern Ni är hård.

Märta Nej, bara härdad intill förintelse.

Syster Sätt er ner och ta det lugnt tills kapten Andersson kommer.

Märta Jag ska jubla om han kommer in med liket av min man. (sätter sig)

David Jag känner knappt igen henne. Är det jag som gjort henne sådan?

Georges Vem annars?

David Och den stackars Edit. Hur kan hon fortfarande ens ha en tanke kvar till övers för mig?

Georges Fråga henne. Risken är att hon äntligen ställer dig till svars när hon är död.

David Hon kan inte dö så länge hon vill leva.

Georges Var inte barnslig. Kom ihåg vad jag sade nyss. Alla som lever dör när de bara vill leva.

Edit Stäng inte in mig! (drar ifrån förhänget och faller i ansträngningen ur sängen)

Modern (rusar upp) Edit!

Edit Jag ser honom! Han väntar på mig! (pekar mot Georges)

Georges Nu har hon inte långt kvar när hon kan se mig.

David Kan ingenting rädda henne?

Georges Nej, inte ens du, om du levde och ångrade dig. Det är därför jag är här.

David Du är skoningslös.

Georges Det är mitt ämbete, som du skall överta.

David Aldrig i livet!

Georges Det trodde jag också när jag kallades, och liksom du visste jag inte då att jag var död.

Edit Låt mig få rädda honom! Jag vägrar ge hans själ förlorad! Låt mig en sista gång få gå in i slummen och besöka de hjälpbehövande!

Märta Du var hos oss många gånger och fick bara fan för det varje gång. Kan ingenting kurera din naivitet utom döden?

Edit Jag förlåter dig, syster, ty du är gift med honom.

Märta Det förlåter aldrig jag honom.

Edit Men ännu kan han räddas. Jag ser ett ljus på andra sidan, ett ljus som väntar mig, och där friheten är fullständig från allt vidare lidande. Dit skall vi alla komma förr eller senare, och jag skall vänta på er där, och jag skall där förenas med David Holm, vars själ jag har frälst.

Märta Hon yrar. Dör hon inte snart?

Syster Ni hjälper inte precis upp situationen, fru Holm. Det är bäst att ni håller tyst.

Märta Bra, jag skall tiga, som jag alltid gjorde när min man slog mig, men inte blev jag bättre för det.

Modern Edit, du måste glömma David Holm. Han var aldrig värd din barmhärtighet.

Edit Desto mera var han värd den just därför.

Syster Syster Edit förnekar sig inte ens inför dödens ögonblick.

Edit Det har aldrig fötts någon människa, inte den ondaste i världen, som inte ändå var förtjänt av den gudomliga barmhärtigheten.

Märta Har du då glömt all hans ondska, stackars hjärntvättade helgon? Har du glömt rocken som du reparerade åt honom, hur han genast pressade ut händerna och gjorde nya hål i fickorna, bara för att vara så gemen som möjligt? Har du glömt hur det gick till när vi skulle avstå våra barn åt myndigheterna för att de inte skulle smittas av Davids tuberkulos och misshandlas av honom kanske till döds, hur han kom hem och vägrade lämna ifrån sig våra barn, bara för att dra dem med sig ner i sitt eget träsk och sin egen död? Har du glömt att det var han själv som smittade ner dig med din dödliga sjukdom?

Edit Det är inte sant! Den smittan kan jag ha fått från vilken slumfamilj som helst! De hostar ju alla!

Märta Men han var den enda som ville smitta dig.

Edit Desto mer ville jag frälsa honom, och jag ger aldrig upp. Döden, som står där borta i hörnet och väntar på mig med sin lie, om du vet var David är, så låt honom veta att jag fortfarande älskar honom, mer än vad någon dödlig kan göra.

Märta Din jolmiga kärlek gjorde honom bara mera odräglig. Du skulle ha behållt den för dig själv.

Edit Ingen kärlek kan behållas för sig själv. Om den behålls för sig själv är det inte kärlek.

Märta Jag lärde mig den hårda vägen att jag borde ha behållit den för mig själv, ty han bara mördade den och våldtog den och misshandlade ihjäl den och anställde massaker efter massaker på den, men du lärde dig ingenting, stackars sjuka syster, för du älskade honom aldrig som jag!

Edit Stackars Märta. Även du älskar honom trots allt.

Märta Ja, och den gjorde mig levande död, till ett levande lik utan någon känsla kvar i livet utom den längtan efter döden som uppfylls här för fel person, för dig i stället för för mig. Jag borde få dö i ditt ställe, ty jag vill det.

Edit Du har dina barn att leva för, Märta.

Märta De är döende i lungtuberkulos smittade av sin far, liksom du. De följer dig, Edit, och inte sin moder. Hospitalet har redan tagit hand om dem.

Modern Ni dödar henne med er hjärtlöshet, fru Holm.

Märta Vi är båda redan döda, ty David har tagit livet av oss bägge två. Skillnaden mellan oss är att jag fattat det för länge sedan medan hon aldrig kommer att förstå det.

Modern Det ger er ingen rätt att krossa hennes hjärta.

Märta Det är redan krossat. Hon är redan död. Det är bara styrfarten som håller henne uppe. Hon tror att hon lever och att hon kommer att leva, men den dagfjärilen har redan bränt ihjäl sig och tror att livet är det ljus som bränt ihjäl henne.

Edit Märta, ni måste förstå mig. Jag ville bara gott, och ni måste ge mig rätt i att det aldrig är fåfängt att älska det goda i människan trots allt.

Märta Syster Edit, jag förebrår er ingenting. När jag inte längre kunde älska det monster som var min man älskade ni honom i stället, och jag lät er göra det, ty jag visste att det ändå inte skulle göra honom bättre, och det gjorde det inte heller. Nu dör ni som tack för besväret. Var det värt det?

Edit Ja, det var värt det. (dör)

Modern Ni har dödat henne.

Märta Nej, hon dog själv.

Georges Du fånge, du älskliga, kom ut ur ditt fångelse!

David Nej!

Georges Hon är fri nu, David. Hennes lidande är över, och det enda som återstår därav är din skuld. Om du inte kan stå ut med den, så kan du lämna rummet. Vagnen står där utanför, och du har ingen annanstans att gå.

David Nej! (*rusar ut*)

Edit (reser sig, utan att någon utom Georges märker det) Nu tillhör jag er och står till ert förfogande. Jag antar att ni är här för att vägleda mig vidare.

Georges Ja, ljuva Edit, men det blir lätt för dig att komma vidare, ty du har bara gjort gott i livet. (*öppnar sin kappa och famn och erbjuder dem som skydd för henne, omsluter henne och går varsamt ut med henne.*)

Modern (tröstlös) Edit! Min enda stackars flicka! Att du skulle slänga bort ditt liv på den yttersta mänskliga lågheten!

Märta Gråt inte, moder. Hon kan vara nöjd, ty hon blev aldrig del av den lågheten själv.

Syster Det är över. Må hon vila i frid.

David (utanför, förtvivalad) Nej!

Scen 4. Ett fängelse.

David Varför har du fört mig hit, Georges? Har du inte torterat mig tillräckligt? Njuter du av att plåga mig? Försöker du tvinga mig genom utpressning till att avlösa dig i ditt vidriga ämbete? Jag tänker vägra ända tills du ger upp!

Georges (lugnt) Ingen håller ut i längden, David, inte ens efter döden. Jag gör vad jag kan för dig, och det enda jag kan göra för dig är att försöka orientera dig i hur det står till i den omgivning du själv hjälpt till med att skapa.

David Jag har aldrig suttit i fängelse, och jag känner ingen i fängelset.

Georges Din egen bror då?

David (bedövad) Är han här?

(En fältsäng med en patient blir synlig med hans läkare.)

Daniel Jag ångrar ingenting, doktorn.

Doktorn Ni behöver inte ångra någonting. Ni slipper alla straff, ty ni får ett ännu hårdare straff som ni inte har förtjänat.

Daniel Jag tror att vi alla får vad vi förtjänar, och om vi bara kan förlika oss med den tanken kan vi dö lugna utan att behöva ångra någonting. Dock beklagar jag en sak.

Doktorn Nå?

Daniel Familjen jag bodde hos, som skyddade mig. När skallgångsmännen kom fram till stugan gömde mig pojken undan i ett skåp och berättade att jag kommit och gått. Skallgångsmännen gick och försvann, och sedan släppte familjen ut mig och tog hand om mig, inte för att de tyckte synd om mig, utan bara för att jag varit vänlig mot deras sjuke pojke. Han hade ett hemskt utslag och kunde bara gå på kryckor. Jag stannade hos dem och hjälpte dem så länge jag kunde med, men till slut hade jag bara en sak att göra. Jag ville inte tala om det för dem, utan sade bara att jag måste gå vidare och inte längre ville ligga dem till last. Dock bad de mig att, om jag kunde, göra något för deras sjuke pojke. Jag lovade att göra mitt yttersta. Sedan gick jag direkt hit och angav mig själv.

Doktorn Därför slipper du bli hängd. I stället får du bara livstids fängelse.

Daniel Ett straff värre än döden. Ingenting är ovärdigare för en människa än att bli berövad sin naturliga frihet. Ja, jag vet, jag förtjänade det, jag blev till en brottsling och har gjort mig till mördare även om det var oavsiktligt och bara dråp, men frihetsberövande är ändå det omänskligaste som finns. Nu lurar ödet rättvisan och har slagit mig med dödlig tuberkulos, och jag vet inte om jag skall skratta eller gråta. Det kommer väl på ett ut och blir lika mycket av båda delarna, så att det kvittar. Men det smärtar mig att jag inte kan hjälpa pojken, som på sätt och vis räddade min själ.

Hade inte han skyddat mig mot skullgångsmännen hade jag nog aldrig accepterat min dom utan hårdnackat stridit mot mitt öde ända till hängningen. Han gav mitt öde en mildare och högst överraskande vändning bara genom att visa ett barns mänsklighet mitt i all den vuxna omänskligheten.

Doktorn Du hade haft din dödliga sjukdom ändå.

Daniel Jag är inte så säker på det.

Doktorn Du har varit smittad länge, förmodligen genom det dåliga sällskap du alltid har haft.

Daniel Jag vet. Min bror kan lastas för mycket, vi var alltid tillsammans och började göra dåliga saker redan som barn, men han förleddes inte på förtappelsens bana utom av en äldre och lärd kollega som kanske stod i förbund med djävulen.

Doktorn Menar du skojaran Georges, som dog för ett år sedan?

Daniel Precis. Han hade många själar på sitt samvete.

Doktorn Det hjälper inte att anklaga de döda.

Daniel Man vet aldrig. De kanske får stå till svars efter döden. Jag önskar att både han och min bror kunde se och höra mig nu.

Doktorn Din bror är försvunnen. Man söker honom, då en döende slumsyster kallat på honom på sin dödsbädd, men ingen har funnit honom.

Daniel Jag är rädd att han måste komma till rätta när det är för sent.

Doktorn Det brukar vara så. Men ni får inte trötta ut er. Vila nu och sov.

Daniel Nej, jag har inte långt kvar och måste få leva så länge det går. (*får ett förfärligt hostanfall och hostar blod*) Sista versen, doktorn?

Doktorn Det ser illa ut.

David Menar du att han själv angav sig och tog på sig ansvaret för allt vad vi gjort tillsammans?

Georges Ja, han har tagit på sig även alla dina skulder utom sina egna.

David Mordet han anklagats för var en olyckshändelse. Han var aldrig någon mördare. Han slog till i fyllan och villan, och det var mitt fel, som försökte göra honom till en lika nedrig alkoholist som jag själv.

Georges Jag vet.

David Kan jag inte på något sätt visa mig för honom?

Georges Allt blir uppenbart när man är död. Han har inte långt kvar. Men i motsats till dig har han upphört att göra motstånd mot sitt öde och sonat sina förbrytelser. Han har med gott samvete ingenting kvar att ångra, ty det han hade att ångra har han redan ånkrat med besked.

David Alltså är han oskyldig.

Georges Ja.

David Men sitter ändå i fängelse dömd och döende.

Georges Ja.

David Det är mitt fel.

Georges Kanske det.

Doktorn Vill ni ha något lugnande, så ni slipper smärtorna och kan sova lugnt?

Daniel Ge mig vad ni vill, doktorn. Jag är färdig.

Doktorn Det gör inte ont. (*ger honom en injektion*)

Georges Vi kan lämna honom nu. Han får lugnt somna in i döden utan att det märks medan det ändå kommer att ta sin tid.

David Och pojken?

Georges Pojkens sjukdom kan varken din bror eller vi göra någonting åt. Även du är ju död, David. Glöm inte det.

David Finns det ingen återvändo?

Georges Om det gör det, David, så är den svårare än att acceptera döden. Ingenting är svårare än att vända tillbaka.

David Alltså är det möjligt.

Georges   Ingenting har någonsin varit omöjligt, i synnerhet inte efter döden.
David   Jag börjar mer och mer tro att du har rätt, Georges, så att jag nästan börjar ta dig på allvar.
Georges   Ditt misstag var att göra det medan jag levde och förförde dig. Nu är det för sent.
David   Inte om jag kan vända tillbaka.
Georges   Det är din sak i så fall, David.

Scen 5. Hemmet.
Det inre av en fattig bostad i fullständigt förfall.

Märta   Det är snart över, barn. Gå och lägg er.
Gossen   Kommer inte far hem mera?
Märta   Jag vet inte, Olof. Ingen vet, och jag orkar inte bry mig mera.
Flickan   Jag vet att pappa kommer snart.
Märta   Hoppas inte på det. Då slår han er bara, om han kommer. (*Det knackar på dörren.*) Det är inte han. (*öppnar. Kaptenen visar sig.*) Kapten Andersson. Har ni hittat honom?
Kaptenen   Nej, ingen har hittat honom.
Märta   Det är lika bra det. Hoppas ingen någonsin hittar honom.
                  (*David och Georges visar sig i bakgrunden.*)
David   Varför har du fört mig hit? Skall någon dö här?
Georges   Du får se, David, vad du vägrade komma hem till.
David   Jag vet. Jag fick pengar av socialbyrån för att betala skulderna här hemma, och i stället för att gå hem gick jag och söp upp pengarna med mina polare på begravningsplatsen. Vill du ge mig skuld känslor för det?
Georges   Jag vill inte ge dig någonting. Jag vill bara göra vad jag kan för dig.
David   Och så har du fört mig hem till mitt livs värsta elände. Jo jag tackar.
Georges   Håll dig stilla och försök fatta vad som händer.
Kaptenen   Han måste hittas förr eller senare.
Märta   Det är långt över midnatt och kallt på nyårsnatten. Förmodligen har han hittat några suparbröder, och så har han supit upp allt med dem som han fick från socialen för att klara våra skulder. Det är alltid så. Och har han supit sig redlös i vanlig ordning så kan jag bara hoppas att han inte kommer hem igen en gång för mycket.
Kaptenen   Hoppas inte på för mycket, fru Holm.
Märta   Jag vet vad mitt sista hopp är. Det är lika bra ni går, kapten Andersson.
Kaptenen   Jag skall fortsätta söka honom tills jag hittar honom.
Märta   Kom bara inte hit med liket sedan, och kom helst ännu mindre hit med honom levande.
Kaptenen   Jag kommer tillbaka, fru Holm, med eller utan honom. (*går*)
Märta   Vad väntar sig dessa barmhärtighetsnarrar vinna med all sin fåfänga välgörenhet? Allt de lyckas med är att i bästa fall förlänga livet på samhällets värsta parasiter. Nej, jag har fått nog. (*sätter på kaffet*) Det måste äntligen bli ett slut på det här.
Gossen (*kommer fram till henne*) Gråt inte, mamma.
Märta   Jag har slutat gråta för länge sen. Har du inte märkt att jag inte har några tårar kvar?
Gossen   Vad tänker du göra?
Märta   Jag tänker ta er med på en resa.
Gossen   Ska vi resa bort?

Märta Ja, långt bort, Olof, och vi skall aldrig mer komma tillbaka till svälten och vanäran och fattigdomen här. Ni skall aldrig bli retade i skolan mer för att er far dricker. Jag skall aldrig mer bli slagen av honom för att jag tjänar honom. Han skall aldrig få slå er mera.

Gossen När reser vi?

Märta Så fort kaffet är klart.

Gossen Åker vi med tåget?

Märta Nej, vi ska vänta här på att bli hämtade. Nu kokar det. Låt mig bara få blanda mitt kaffe, barn, så skall ni få sova sedan.

Gossen Mamma, vad tänker du göra?

Märta Bara äntligen ta det lugnt, barn. Jag behöver få sova och ni också. *(sträcker sig efter en glasburk med ett vitt pulver, tar ner den och öppnar locket, tar en sked och börjar blanda ut det vita pulvret i kaffet.)*

David (slagen av fasa) Nej, Georges, inte det. Vad som helst men inte det.

Georges Du är död, David. Hur tänker du hindra dem? Du kom ju aldrig hem. Se dina händers verk. Det är din familj. Du gav dem deras liv, du lät deras moder föda dina barn, men nu kan du inte hindra henne från att ta dem med sig.

David Det är inte rätt! Det är fel mot barnen! De har rätt att få leva! Hon har ingen rätt att mörda dem!

Georges Du är död, David. Du hade kunnat hindra henne om du förblivit vid liv.

David Detta är höjden av grymhet och omänsklighet! Du kan inte hindra mig från att rädda dem! Jag måste hem innan det är för sent! Släpp mig fri, Georges! Du har lärt mig läxan! Jag fattar det nu! Låt mig få återvända hem innan det är för sent!

Georges Jag sade till dig tidigare, att ingenting är svårare än att gå tillbaka.

David Jag måste gå tillbaka! Jag har inget val! Släpp mig fri tillbaka till livets slaveri!

Georges Nej, David, du var dömd till att överta min körkarlssyssla.

David Jag övertog den aldrig! Jag vägrade acceptera den! Och det gör jag nu mer än någonsin!

Georges Bara på ett villkor kan jag släppa dig tillbaka.

David Vad som helst! Jag går med på vad som helst! Jag måste rädda dem, om det så är det första goda jag gjort i hela mitt liv!

Georges Du kan bara befrias från din dom om någon annan tar den på sig i ditt ställe.

David Georges! Det måste finnas en lösning!

Georges Det var jag som förförde dig, David, och lärde dig dricka och bli onyttig. Det var jag som lärde dig till parasit och odugling. Det var jag som tog ifrån dig ditt liv och dina möjligheter. Ödet skickade dig i min väg när jag skulle bli fri från mitt tunga straff som dödens körkarl. Tungt var det för mig att se den som jag själv hade fördärvat bli den som skulle överta mitt tunga straff. Jag såg min skuld och mitt ansvar, och jag har fört dig omkring här bland alla dina offer på jakt efter en lösning på problemet. Nu har du erbjudit lösningen. Du vill återvända och rädda vad som finns kvar av ditt liv. Därmed ser jag min möjlighet att sona min egen skuld mot dig. Ja, David, jag är villig att ta på mig ditt straff. Du får en chans att ställa både ditt och mitt liv till rätta. Gör det, och fräls även min själ.

David (sjunker ner på knä) Georges, du var alltid min bästa vän, i vilket fördärv du än drog ner mig i. Jag skall aldrig glömma detta eller den lektion du givit mig. Jag skall tacka dig så länge jag lever, och mina böner skall aldrig lämna dig ensam kvar här på fel sida om livet med det tyngsta av värv i det eviga mörkret. Tack, Georges.

Georges Gå nu. Hon blandar redan till kaffet.

David Jag ilar tillbaka till mitt lik på kyrkogården. Kanske det ännu kan väckas till liv.

Georges Du är redan styv men ej förfrusen, ty ditt hjärta lyckades alltid förbli varmt trots allt. Men jag skall bevaka dig från andra sidan.

David Gör det, Georges. Visa dig för mig ibland, och se till att jag aldrig mer blir elak och berusad.

Georges Det kan du bara göra själv, David. Skynda dig nu. (*David skyndar ut.*)
(högtidligt) Du fånge, återvänd till ditt fängelse. Bind dig åter vid livets bojar, och begränsa dig på nytt till verklighetens begränsade dimensioner och kroppens tvångströjas trältjänst. Bli aldrig mera fri förrän du skall till att dö på nytt.
(*avlägsnar sig*)

David (*utanför, bankar vilt på dörren*) Märta! Märta!

Märta O nej! Där är han!

Gossen Det är far, mor.

Märta Alltid skall han komma och störa. Jag skulle just föra kaffet till munnen.

David (*störtar in*) Märta! Gör det inte! Drink inte!

Märta Ska du säga, din hopplösa drinkare.

David Jag förbjuder dig!

Märta Det har jag gjort dig i hela ditt liv, men hjälpte det?

David (*slår koppen ur handen på henne*) Jag menar allvar!

Märta Värst vad du var nykter plötsligt! Var har du varit? Alla har letat efter dig, och syster Edit har dött för dig. Och så kommer du hem nykter.

David Jag låg på kyrkogården.

Märta Tyvärr inte i någon grav.

David Det blir dags för det också en dag, men först måste vi leva.

Märta Och det säger du nu.

David Märta, du måste tro mig. Jag var död, men jag lever. Jag har sett allt och insett allt. Jag är en ny människa.

Märta Ja, du är då inte något spöke.

David Drink ditt kaffe så mycket du vill, men med socker och inte med pulver.

Märta Vad har det kommit över dig?

David Livet.

Märta Ja, jag märker det. Jag har aldrig sett dig nykter förut.

David (*vänder sig till barnen*) Min älskade gosse, (*omfamnar honom*) kom i pappas famn!
Jag älskar er så innerligt plötsligt!

Märta David, du gråter.

David Ja, är det inte underbart?

Märta Jag har aldrig sett dig gråta förut.

Flickan Pappa, du har kommit tillbaka! (*sträcker sina armar mot honom*)

David Om jag har! Kom, min flicka! (*omfamnar henne helt och hållet*) Hädanefter skall jag alltid vara hemma hos er!

Märta Lova inte för mycket. Vad har det flugit i dig egentligen? Har du fått en knäpp?

David Jag har träffat Georges.

Märta Det ante mig. Din fördärvare. Men är han inte död sedan något år?

David Jo, men han lever.

Märta Du är inte berusad längre men har liksom drabbats av en högre form av berusning, som dock är bättre. Så mycket kan jag förstå, men inte mycket mer.

David Du behöver inte förstå mera, Märta. Jag är tillbaka, och det är det enda som betyder något. Koncentrera er på det, och håll mig kvar i livet hos er. Det är allt vad jag begär.

Märta Vi har mycket att göra, David. Vi har skulder att betala, vi måste gå till läkaren, och hans mediciner kostar pengar.

David Och barnen behöver mat och värme, så de slipper gå till doktorn mer. Vi skall alla bli friska igen, Märta, ty hädanefter skall jag försörja er och aldrig mera slå er.

Märta Inte förstår jag vad det är för en knäpp du har fått, men så länge den håller håller jag till godo.

David Ja, Märta, håll till godo, håll mig till godo, och släpp mig aldrig lös till ondo igen.

Märta Då måste du skaffa dig ett jobb.

David De behöver folk i Frälsningsarmén. Syster Edit har just dött, och kapten Andersson är överarbetad.

Märta Och där har de mat och kvalificerad läkarpersonal, och den vägen kan barnen få en riktig skolundervisning.

David Allt detta skall de få, Märta. Jag börjar där i morgon.

Märta David, vad du än har upplevat denna natt, som gett upphov till ditt livs första tårar i ditt äktenskap, så ser jag det som en äntlig islossning efter en mardrömslång midvinter.

David Det är det, Märta, och jag kommer aldrig att kunna sluta gråta nu när jag har jag lärt mig medlidandets svåra men befriande konst. Hur var det med kaffet?

Märta Det är färdigt.

David Med socker i?

Märta Vi kan låna socker från grannen.

Gossen Pappa, vi behöver inget socker. Vi har ju dig.

David Du har rätt, min gosse. Låt mina tårar vara all den sötma vi behöver i livet, och låt den stanna kvar för alltid, så skall vi alltid ha gott och varmt kaffe på bordet.

Märta Det låter så gott som något, David, och jag nöjer mig med det.

David Tack, Märta, för att du tog emot mig när jag kom tillbaka.

Märta Vilken kvinna har inte tagit vilken förlorad son som helst tillbaka, när han bara äntligen har vänt tillbaka? Vi har ingenting kvar, David, och hade förlorat allt utom livet, men nu ser jag att vi kan få allting tillbaka.

David Ingenting var någonsin förlorat, Märta, ty alla förluster är bara något som man måste få tillbaka, ty livet kan aldrig förneka sig i längden.

Märta Du talar som en predikant.

David Georges lärde mig en bön, Märta, som jag aldrig glömmer. Den var enkel men rättfram och gäller för alla som någonsin sett nöden.

Märta Vad sade han?

David Gud, låt min själ få komma till mognad, innan den skall skördas.

Märta (*begrundar orden, smakar på dem, kommenterar sedan*) Tydligen var han inte så dum i alla fall, den där Georges.

David Han har lidit mest i hela världen och är därför den klokaste själen i världen.

Märta Vad blev det av honom egentligen?

David Han blev en körkarl av Guds nåde.

Märta Du menar avfallshanterare?

David Ja, men han räddar allt det ur det mänskliga avfallet som är värt att räddas.

Märta Det låter som ett svårt jobb. Men var han inte död?

David Inget jobb är svårare, Märta och mera lärorikt, än att vara död.

Märta (*efter en stunds besinnande*) Jag tror dig.
*(De omfamnas varmt alla fyra, medan Märta och David dricker sitt varma kaffe.
Så klappar det på dörren.)*

Märta Stig in!

Kaptenen (*tittar in*) Jag tyckte väl det doftade kaffe här. Välkommen hem, David. Vi letade just efter dig.

David Vilka vi?

Kaptenen Det spelar ingen roll. Syster Edit kan vara nöjd nu när du är hemma igen.

David Hon var en av dem som fick hem mig.

Kaptenen Och vem mer?

David Min bror, bland andra.

Kaptenen Visste du att han var död?

David Jag träffade honom på dödsbädden.

Kaptenen Han dog nöjd och i frid. Han slapp både hängning och livstids fängelse.
David Jag vet. Därmed gav han mig livet, så att jag får leva i hans ställe, och det skall jag göra till hans ära. Men ni behöver en kopp kaffe, kapten, ty vi har affärer att diskutera.
Kaptenen Hur så?
Märta David vill komma till er och arbeta med er.
Kaptenen Han är välkommen. Vi är alltid för få.
David Syster Edit insisterade.
Kaptenen Jag vet. Välkommen hem, David Holm, till det outtröttliga arbetet för livet.
David Som jag aldrig mer släpper taget om.
Kaptenen Så ska det låta.

(De dricker kaffe.)

Slut.

(Göteborg 12 mars 2007)